

**Методичні рекомендації
до Освітньої програми для дітей
від 2 до 7 років
«ДИТИНА»**

УДК 373.2(083.13)

М54

Методичні рекомендації
відповідно до Освітньої програми для дітей від 2 до 7 років «Дитина»,
рекомендованої Міністерством освіти і науки України
(наказ МОН України № 1432 від 31.10.2025)

Наукове редагування:

О. А. Половіна, завідувач кафедри дошкільної освіти Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, кандидат педагогічних наук, доцент;
І. В. Кондратець, доцент кафедри дошкільної освіти Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, кандидат педагогічних наук.

Авторський колектив: Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, В. М. Вертутіна, К. І. Волинець, Ю. О. Волинець, Л. В. Гаращенко, Т. Ю. Головатенко, Н. М. Голота, О. А. Іваненко, А. В. Карнаухова, О. В. Коваленко, Л. В. Козак, І. В. Кондратець, С. Г. Кондратюк, О. В. Котенко, О. Д. Літіченко, О. В. Лобода, М. А. Машовець, О. А. Половіна, Т. О. Пономаренко.

Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від 2 до 7 років «Дитина» / Київ. столич. ун-т ім. Б. Грінченка ; наук. ред. О. А. Половіна, І. В. Кондратець ; авт. кол.: Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, В. М. Вертутіна, К. І. Волинець та ін. — Київ : Київ. столич. ун-т ім. Б. Грінченка, 2025. — 566 с.

ISBN 978-617-658-144-4

Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від 2 до 7 років «Дитина» є складником нового методичного комплексу для закладів дошкільної освіти та батьків дошкільнят. У виданні розкрито концептуальний підхід до побудови освітньої взаємодії із сучасними дітьми дошкільного віку, представлено методи і прийоми реалізації завдань освітніх напрямів, надано орієнтири варіативних форм організації взаємодії дітей з іншими учасниками освітнього процесу, представлено нові форми співпраці з батьками. Використовуючи методичні рекомендації, педагоги та батьки дошкільнят зможуть успішно формувати особистість дитини, забезпечивши їй комфортне, інтелектуально та емоційно насичене життя у період дошкільного дитинства.

Для педагогів закладів дошкільної освіти, сімейних педагогів (гувернерів), батьків, студентів, аспірантів та викладачів закладів вищої педагогічної освіти.

УДК 373.2(083.13)

ISBN 978-617-658-144-4

© Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, В. М. Вертутіна [та ін.], 2025

© Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2025

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	5
Родини вихованців і дитячий садок: єдність мети, варіативність засобів	8
Сучасні форми організації освітнього процесу	34
ІНВАРІАНТНА СКЛАДОВА	52
Особистість дитини	53
Особливості психічного розвитку	53
Здоров'я та фізичний розвиток	70
Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі	121
Конструювання	155
Екопростір розвитку дитини	184
Предметний світ: що навколо мене	186
Соціальний світ: хто поряд зі мною	198
Природний світ: дитина у світі природи	229
Гра дитини	252
Комунікативний розвиток особистості	277
Дитина у світі мистецтва	309
Загальні рекомендації до реалізації завдань розділу «Дитина у світі мистецтва»	309
Художньо-продуктивне образотворення	323
Літературне образотворення	363
Музика	403
<i>Вихователям про організацію музичної діяльності дітей</i>	403

Батькам про музичне виховання дитини	415
Організація музичної діяльності музичними керівниками	421
Театральне образотворення	453
Організація самостійної художньої діяльності дітей у закладі дошкільної освіти	500
ВАРІАТИВНА СКЛАДОВА	516
Програма “TIP-TOP ENGLISH”	517
Дитяче експериментування та винахідництво	523
Шахи	548
Хореографія	557
Тематичний покажчик	562

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Методичні рекомендації укладено відповідно до розділів Освітньої програми «Дитина» з урахуванням пріоритетів освітньої діяльності сучасних закладів дошкільної освіти. Метою рекомендацій є надання методичної підтримки батькам і педагогам в питаннях розвитку особистості дитини. Домінантою освітнього процесу автори визначають почуттєву сферу дитини, її емоційне та соціальне благополуччя, формування картини світу з пріоритетом здоров'язбереження та етичної взаємодії з природним і соціальним довкіллям.

У «Методичних рекомендаціях до Освітньої програми для дітей від 2 до 7 років “Дитина”» автори звертаються як до педагогів, так і до батьків, розглядаючи їх як активних і відповідальних учасників освітнього процесу. Батькам подається інформація про актуальні аспекти виховання дітей кожного вікового періоду в умовах родини. Для педагогів акценти зроблені на двох основних моментах: висвітленні сучасних підходів до реалізації кожної освітньої лінії та специфіки організації освітньої взаємодії з дітьми кожної вікової групи.

Методичні рекомендації, як і Програма, умовно поділяються на дві частини: інваріантна та варіативна. Матеріали, що стосуються інваріантної частини, мають загальний алгоритм структурування: мета; змістові акценти розділу (сучасні методичні підходи, тенденції, які варто використовувати при формуванні відповідних компетентностей дітей); особливості реалізації освітніх завдань розділу (підрозділу) в різних вікових групах за двома блоками «Дитина — родина» (рекомендації щодо родинного виховання), «Дитина — педагог» (рекомендації з реалізації програмових завдань в освітньому процесі закладу дошкільної освіти та поради з організації освітнього середовища). Методична скринька, яка містить орієнтовні алгоритми проведення різних форм роботи (проектів, педагогічних спілкувань, пошукових, дослідницьких завдань, дидактичних ігор, вправ, прогулянок, розваг тощо), подана у двох варіантах: до розділів та до окремих підрозділів, а її відсутність

Пояснювальна записка

6

Авторський колектив

Авторський колектив

Методичних рекомендацій

до Освітньої програми

для дітей від 2 до 7 років «Дитина»

.....

Родини вихованців і дитячий садок: єдність мети, варіативність засобів —
І. В. Кондратець.

Сучасні форми організації освітнього процесу — Л. В. Козак.

ІНВАРІАНТНА СКЛАДОВА

Особистість дитини

Особливості психічного розвитку — Г. В. Беленька, І. В. Кондратець,
О. А. Половіна.

Здоров'я та фізичний розвиток — О. Л. Богиніч, Л. В. Гаращенко.

Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі — К. І. Волинець,
М. А. Машовець, О. В. Коваленко.

Конструювання — Н. М. Голотак.

Екопростір розвитку дитини

Предметний світ: що навколо мене — О. Д. Літіченко.

Соціальний світ: хто поряд зі мною — Т. О. Пономаренко.

Природний світ: дитина у світі природи — Г. В. Беленька, В. М. Вертутіна.

Гра дитини — С. Г. Кондратюк.

Комунікативний розвиток особистості — А. В. Карнаухова, І. В. Кондратець.

Дитина у світі мистецтва

Загальні рекомендації до реалізації завдань розділу «Дитина у світі мистецтва» — О. А. Половіна.

Художньо-продуктивне образотворення — О. А. Половіна.

Літературне образотворення — І. В. Кондратець.

Музика

Вихователям про організацію музичної діяльності дітей — О. А. Половіна.

Батькам про музичне виховання дитини — О. А. Половіна.

Організація музичної діяльності музичними керівниками — О. А. Іваненко.

Театральне образотворення — І. В. Кондратець.

Організація самостійної художньої діяльності дітей у закладі дошкільної освіти — О. А. Половіна, І. В. Кондратець.

ВАРІАТИВНА СКЛАДОВА

Програма “TIP-TOP ENGLISH” — О. В. Котенко, О. В. Лобода, Т. Ю. Головатенко.

Дитяче експериментування та винахідництво. Шахи — Ю. О. Волинець

Хореографія — О. А. Іваненко.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до Освітньої програми для дітей
від 2 до 7 років «Дитина»

У виданні з навчальною метою
(п. 6 ст. 15, ст. 23 Закону України «Про авторське право і суміжні права»)
використані матеріали, що містяться у вільному доступі в мережі «Інтернет»

В оформленні обкладинки
використаний ілюстративний матеріал сайту freepik

Науково-методичний центр видавничої діяльності
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Завідувачка НМЦ видавничої діяльності Марія ПРЯДКО
Відповідальна за випуск Антоніна ДАНИЛЕНКО
Над виданням працювали Людмила ПОТРАВКА, Людмила СТОЛІТНЯ,
Тетяна НЕСТЕРОВА, Наталія ПОГОРЕЛОВА

Підписано до друку 06.11.2025 р. Формат 60×84/16.
Ум. друк. арк. 32,9. Зам. № 5-18.

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, м. Київ, 04053.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 8052 від 29.01.2024 р.

Попередження! Згідно із Законом України «Про авторське право і суміжні права» жодна частина цього видання не може бути використана чи відтворена на будь-яких носіях, розміщена в мережі «Інтернет» без письмового дозволу Київського столичного університету імені Бориса Грінченка й авторів. Порушення закону призводить до адміністративної, кримінальної відповідальності.